

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SOCIOLOGIJO

DIPLOMSKO DELO

Ljubljana, 2018

Simon Stevanović

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SOCIOLOGIJO

DIPLOMSKO DELO

Spreminjanje doktrine in ideologije v mormonski paradigmi

Študijski program:

SOCIOLOGIJA KULTURE

Enopredmetni program 1. stopnje

Mentor: doc. dr. Igor Škamperle

Ljubljana, 2018

Simon Stevanović

... posvečeno vsem

Kazalo

1. Uvod
2. Joseph Smith
3. Represivni mehanizmi nad žrtvami mormonske ideologije
4. Diskurzivna analiza neavtentičnosti mormonskih spisov
 - 4.1. Neavtentičnost mormonove knjige
 - 4.2. Neavtentičnost zapisa prvega videnja Josepha Smitha
 - 4.3. Neavtentičnost Dragocenega bisera
5. Mormonska mimikrija krščanstva in načrtno ustvarjanje sakralnih doživetij
 - 5.1 Teološko-doktrinalne razlike krščanstva in mormonizma
6. Sekta, cerkev, denominacija ali kult
7. Rasizem v mormonizmu
8. Tempeljske prakse
9. Postmormonsko obdobje некоč verujočih članov
10. Misijonarski center treninga
11. Zaključek

1. Uvod

Institucija Jezusa Kristusa Svetih iz poslednjih dni, neformalno znana kot mormonska cerkev, v svoji doktrini trdi, da je »edina prava cerkev s polnomočjem od Boga na Zemlji« (*Doctrine and Covenants*, 1835: 1: 30). Cerkev je bila uradno ustanovljena 6. aprila 1830. Zaradi navala informacij in diskreditirajočih vsebin (plagiat, več različnih verzij »nespremenljivih svetih« tekstov, namerne dezinformacije), ki so se pojavile na internetu, se je mormonska neoporečnost v popolnosti izkazala in dokazala za nevzdržljivo. Takrat se je začel začetek konca oz. fragmentacija mormonskega nadrealizma, fragmentacija identitete mormon. Na generalni konferenci, ki je potekala v aprilu 2017, so sporočili, da ima institucija 15.882.417 članov¹. Cerkev je imela v tem letu tudi najnižjo interpelacijo novih ljudi (izjema je leto 1937)².

Glavna mormonska paradigma se glasi, da je Joseph Smith prejel dovoljenje in navodilo od samega Boga, da obnovi originalno Cerkev Jezusa Kristusa, da je bil torej izbran in da je to »najbolj pomembna stvar« pred 2. prihodom Jezusa Kristusa, ki se bo zgodil v prihodnosti. Joseph Smith je bil zelo spreten v ustvarjanju grandioznih zgodb, znan po veliki domišljiji in konfliktnosti oz. odprtemu zavračanju vseh religioznih voditeljev v svojem rojstnem kraju Palmyra v New Yorku. Začel je s svojim gibanjem, z nečim, za kar je odprto izrekel, da je v sami osnovi najboljše. Ustvaril je celoten sistem doktrine, dodal stvari, ki v tistem času in prostoru praktično niso obstajale (krst za mrtve, pečatenje družin v templjih, poligamija itd.).

Cerkev navidezno deluje brez manipulativnih taktik, vendar bo podrobna analiza pokazala, da so taktike, ki se jih institucija poslužuje, namenjene temu, da posameznik fizično in miselno ne zapusti »mormonskega gospodarja«, »superiorni« nadjaz, laž, ki je načrtno ustvarjena za to, da posameznika interpelira v stanje zahvalnosti, pokornosti in kvazi dolžnosti do mormonskega »Nebeškega očeta«. Če je namen določene spiritualnosti to, da se posameznik premakne v višje sfere in popolnoma osvobodi tiranije moralnega pokroviteljstva, je namen mormonskega »krščanstva«, da za vekomaj ostane znotraj samopreizpraševanja, preverjanja, brezizhodnega suženjstva. Aktivni člani skušajo neaktivne člane interpelirati nazaj v cerkveni program in jih tam zadržati. Program je strog, treba se je držati zapovedi,

¹ Mormon Newsroom. *2016 Statistical Report for 2017 April Conference*.

² LDS Living. *LDS Church Growth Slows to Its Lowest Level Since 1937, But Here's the Good News in That*.

deluje subtilno tiransko, da ima posameznik občutek krivde in nezadostnosti, ko lovi ideal, ki je narejen zato, da je neulovljiv. Represivni mehanizmi, ki delujejo nad člani, so neznosni, saj cerkvena ideologija sega skoraj v vsak spekter človekovega življenja, od načina kako govori, kako misli in o čem razmišlja, kaj oblači ipd.

Država Utah v Združenih Državah Amerike, kjer se nahaja baza mormonske institucije, je na najvišji lestvici po konzumiranju antidepresivov. Mormonska institucija uporablja številne represivne mehanizme, neprijetne in diskreditirajoče informacije pa oglaševalsko olepša in modificira ter jih obrača v prid svoje ideologije. Ena od neprofitabilnih organizacij, ki to počnejo, je FairMormon³, ustanovljena leta 1997, kjer mormonski odvetniki za vsako ceno, »herojsko«, včasih celo direktno žaljivo do razumne in kritične intelektualnosti, branijo mormonsko laž, v katero so tudi sami ujeti. To počnejo celo do te mere, da ni več pomembna resnica, temveč je diskusija pretvorjena v nekakšen dvoboj, v katerem se tekmuje, kdo ima boljše sposobnosti prepričevanja in ignoriranja dejstev, kar je še eden od dokazov, da v ozadju deluje temelj moralnega relativizma, nikakor pa želja po idealu resnice, za katero se mormonizem navidezno zavzema.

Žrtve tega sistema so pacifisti, ljudje, ki so svoje celo življenje posvetili tej instituciji, ideologiji, nekateri so v tem duhu celo rastle od malega. Mnogih od njih več ne zanima avtentičnost mormonske cerkve, saj so znotraj mormonske strukture pridobili uspeh, ki ga nočejo izgubiti. Mnogi člani zunaj Združenih držav Amerike izkoristijo poznanstva ameriških misijonarjev, da se preselijo, zaposlijo ali poročijo v eni od drugih držav Združenih držav Amerike, za katero menijo, da je več vredna kot država, ki jo zapuščajo. Takšni posamezniki ne obiskujejo cerkve zaradi religijskih, temveč zaradi družbeno-ekonomskih razlogov, največkrat sledijo t. i. ameriškim sanjam. Zgodovinska dejstva in neskladnosti cerkvene ideologije bodo v diplomski nalogi predstavljene preko diskurzivne analize, in sicer s primerjanjem govorov voditeljev, mormonske literature, mormonskih svetih spisov in literarnih del, ki jih je Joseph Smith umestil v »božjo literaturo«. Psihični procesi, ki so zakrneli zaradi ponavljajočih se praks (zakramenti, kesanje, molitev, post, desetina, pesmarice, branje cerkvene literature), odvzamejo mormoniziranemu posamezniku kritično razmišljanje in jasno predstavo o tem, kaj mormonizem pravzaprav je.

³ Spletna stran organizacije je dostopna na naslovu <https://www.fairmormon.org/>.

Navedel bom tudi načine, kako se lahko posamezniki zaščitijo pred »mormonskimi agenti«, kako lahko slednje nevtraliziramo in kako mormoniziranega posameznika sentimentalno popeljemo v popolno samostojnost tako, da popolnoma pretrga vez z mormonsko ideologijo. Predstavljene bodo razmere leta 1830, ki so vplivale na Josepha Smitha. Obravnaval bom temo avtentičnosti Mormonove knjige, in sicer od kod je Joseph Smith pridobival material za nastanek tega dela. Dotaknil se bom avtentičnosti zapisa Smithovega prvega videnja, saj o tem dogodku obstajajo štiri različne verzije, nato avtentičnosti Abrahamove knjige oz. Dragocenega bisera, zapisa, ki naj bi ga Joseph Smith prevedel iz nekega egipčanskega papirusa in za katerega so strokovnjaki starega egipčanskega jezika, ki so ga nenadoma odkrili leta 1970, rekli, da je samo zapis tipičnega pogrebnega običaja v takratnem Egiptu in nikakor ne to, kar je Joseph Smith poimenoval. Predstavil bom odlomke govorov voditeljev organizacije, ki govorijo o inferiornosti ljudi temne kože. Institucija je takim ljudem vse do leta 1978 preprečevala, da bi bili v organizaciji enakopravni nosilci duhovništva z ljudmi bele kože, kar piše v Mormonovi knjigi: »In ukazal je, da je nadnje prišlo prekletstvo, da, in sicer hudo prekletstvo, zavoljo njihove krivičnosti. Kajti, glej, do njega so postali trdosrčni, da so postali kakor kremen; zatorej je, ker so bili beli in silno zali in očarljivi, da bi ne privlačili mojega ljudstva, Gospod Bog ukazal, da je nadnje prišla temna koža.« (2. Nefi, 5: 21) Opisal bom tudi mormonske tempelje, kjer se opravljajo običaji, ki so polni prekopiranih ritualov iz masonskih lož, in podrobno opisal tempeljske ceremonije, ki so še do leta 1990 veljale za tako skrivnostne oz. svete, da je moral član s svojim življenjem zapriseči, da jih ne bo izdal zunaj templja.

Želja institucije po dominaciji uma je, da članu vlije strah pred izgubo življenja, izgubo družinskih vezi, položaja v družbi, strah pred večno izgubo, in sicer s tem, da ne bo prišel v najvišje nebeško kraljestvo, in celo, če se popolnoma odloči nasprotovati mormonski ideologiji, strah, da bo končal »v najzunanjejši temi kot Satanov demon« (3. Nefi 29: 7). Otroci, ki odraščajo v tej kulturi, so najbolj ranljivi, saj se že v zgodnjih letih navežejo na mormonske like iz Mormonove knjige, na preroke, pesmi, s tem pa je diskrepanca med zunanjim svetom in mormonsko ideologijo globoko utrjena. Čez čas se navdušenje pretvori v grozo, saj otrok pride do t. i. procesa depersonalizacije, saj spozna, da je odraščal v laži. V tem kritičnem stanju mu preostaneta dve opciji, ena je popolna podreditev, pri kateri preko mormonske folklore še z ostalimi vrstniki

dojamejo celotno realnost v teh institucijah, in sicer preko družbenih praks (družinski večeri, inštituti, seminarji, mladinske konference), ali pa zavzamejo stališče antimormona, s čimer ogrozijo svoj odnos z družino. Nekateri uspejo urediti življenje zunaj in znotraj mormonskega kroga, vendar so razlike tako ogromne, da je vprašanje, ali je mormonska cerkev kult/sekta, zelo upravičeno. Na to vprašanje bom poskušal odgovoriti v diplomski nalogi, pri čemer se bom zanašal na strokovne vire sociologije religije. Ideologija je tako zelo v nasprotju z dominantno sliko realnosti, da se mora verujoči posameznik, zato da ohrani mormonsko percepcijo, z ostalimi člani redno udeleževati sestankov v prostorih, kjer sta govor in sluh lahko kontrolirana, da določene informacije ne zmotijo mentalne frekvence, v kateri se člani nahajajo. Da se mentalna frekvenca ohrani, člani molijo, se kesajo, berejo svete spise, poučujejo druge člane, pojejo pesmi, gledajo mormonske videoposnetke in slike ter berejo zgodbe o Jezusu Kristusu in mormonskih prerokih z namenom, da popolnoma izgubijo kontakt z realnostjo. V teh prostorih je glavno pravilo, da se ohrani sveti duh, z drugimi besedami, da je mir, da ni burnih diskusij, da je nekakšna utopična atmosfera, kjer se posameznik lahko skriva od nihilističnega sveta.

Tema, ki jo bom tudi obravnaval v diplomski nalogi, so psihološke posledice za posameznike, ki so zaradi razkrinkajočih informacij o instituciji zapustili mormonizem, in njihovo postmormonsko obdobje, ko se ponovno poskušajo integrirati v dominantno družbo in najti smisel v življenju po zlomu mormonskih sanj. V nalogi se bom dotaknil tudi teme misijonarstva, in sicer kako se posameznike v instituciji Center misijonarskega treninga (angl. *Missionary Training Center*), preden se odpravijo na svoj misijon, ideološko pripravi za širjenje evangelija, o njihovih izkušnjah v različnih državah, strogih pravilih, notranji hierarhiji znotraj misijona in njihovi interakciji s svetom nihilizma.

2. Joseph Smith

Lucian Foster: Fotografija Josepha Smitha iz leta 1843⁴

Joseph Smith mlajši, rojen 23. decembra 1805 v mestu Sharon v Vermontu v Združenih državah Amerike, je začetnik in prvi vodja mormonskega gibanja. V času od njegovega življenja do smrti leta 1844 je imela novonastala cerkev 26.146 članov. 19. stoletje v New Engu, mestu v Združenih državah Amerike, je bilo obdobje, ko so bili tamkajšnji prebivlaci folklorno vraževerni. Verjeli so v magijo, vizije, sekundarne oči, magične kamne in skrite zaklade. Ljudje so plačevali »strokovnjakom«, da jim pomagajo najti zaklade, ki naj bi bili zakopani v okrožnih hribih. V obdobju med 1820 do 1827 so bili Joseph Smith, njegov brat Hyrum in njegov oče eni od teh tako imenovanih »strokovnjakov«. Joseph Smithovi prvi problemi z oblastjo so se zgodili leta 1826, ko je bil aretiran v Bainbridgeu (New York), ko ga je nekdo, ki ga je najel, obtožil, da je prevarant.

⁴ Fotografija je dostopna na spletnem naslovu [https://en.wikiquote.org/wiki/Joseph_Smith,_Jr.#/media/File:Joseph_Smith,_Jr._\(1843_photograph\).jpg](https://en.wikiquote.org/wiki/Joseph_Smith,_Jr.#/media/File:Joseph_Smith,_Jr._(1843_photograph).jpg).

Obdobje 19. stoletja v je bilo v Združenih državah Amerike tudi obdobje, ko se je iskala prava Božja cerkev. Obstajalo je ogromno denominacij, sekt in cerkva, pri čemer se je Joseph Smith, takrat še deček, udeleževal različnih religioznih srečanj. Vladalo je tudi prepričanje, da je potrebno obnoviti pravo Kristusovo Cerkev, saj je skozi zgodovino zavladata korupcija doktrine. Joseph Smith je, preden je začel s svojim religioznim gibanjem, prejemal inspiracijo od svojega habitusa, saj je bil takratni prostor New Palmyra prepreden z religioznimi debatami o tem, čigav nauk je bolj pravilen, veljaven, dovršen, resničen. Teme, ki so se obravnavale, so bile 2. Jezusov prihod, obnavljanje ključev duhovništva in duhovniške pravilnosti. Joseph Smith se je v tej zmedi odločil, da bo sam ugotovil, kaj je resnično.

Po uradni zgodbi cerkve je z nekakšnimi molitvami uspel prejeti videnje, da niti ena cerkev ni resnična in da mora on obnoviti Kristusovo Cerkev. Počutil se je izbranega in ta isti občutek izbranosti je podelil ljudem okoli sebe, ki so zaradi takšnih in drugačnih razlogov iskali pravo pot, v katero jih bo nekdo vodil, kjer bodo imeli občutek večvrednosti do ostalih izgubljenih ovc. Imel je sposobnost, da ljudi prepriča v karkoli, k temu je dodal še konotacijo, da je poslan od Boga. Joseph Smith je imel velike načrte, kandidiral je za predsednika Združenih držav, poročil se je s 36 ženskami, tudi z ženskami tujih moških, in to medtem ko so oni služili misijon za ideologijo, ki jo je sam ustvaril. Ko so se začeli problemi z ameriško vlado in razni drugi pritiski družbe (največ zaradi poligamije), je mormonsko gibanje postalo manj radikalno, čemur bi Joseph Smith zagotovo nasprotoval, a je bil 7. junija 1844 brez slabe vesti, s popolno predanostjo do tega, kar je ustvaril, ustreljen in umorjen v strelskem obračunu z oblastmi. Josepha Smitha častijo kot heroja, mučenika, nekoga, ki se je do smrti držal svojega položaja.

Obenem pa je bil izjemno destruktiven za mnoge druge ljudi. 200 mož z črno namazanimi obrazi je pridvelo v zapor in ga ubilo. Moč, ki jo je Joseph Smith pridobil, ne bi bila njegovo usmrnitev nič spornega, če ne bi kot takratni župan Nauvooja naredil usodne napake, ko je ukazal, naj uničijo Nauvoo Expositor, časopisno hišo, ki je kritično pisala proti njemu. Svojim 5000 možem je ukazal vojno pripravljenost, kar je pripeljalo do tega, da so ameriške oblasti in narod, ki so bili v šoku, brezkompromisno ukrepali. Verjetno je to glavni razlog, da se je gibanje tudi po njegovi smrti nadaljevalo, saj so zaradi tega dejanja sledilci Josepha Smitha v njem videli arhetip popolnoma zvestega voditelja. Joseph Smith je slutil, da je v nevarnosti,

to lahko sklepamo po tem, da je nekaj dni pred tem, ko je bil v zaporu, enemu od zapornikov rekel, naj ne sekira, saj bo kmalu rešen.

Ena od zanimivosti je, da je imel Joseph Smith v času smrti okoli vratu masonski medaljon⁵, ki naj bi ščitil posameznika in mu vlival nadnaravne sposobnosti, da lahko realizira svojo voljo. To informacijo je leta 1977 oznanil dr. Durkem, predsednik Inštituta za preučevanje zgodovine Cerkve, kar je precej šokiralo mormonsko akademsko skupnost, saj se je izkazalo, da je Joseph Smith, poleg tega, da je bil na zelo visokem položaju v masonski instituciji, tudi dejansko verjel v masonsko magijo. Družina Josepha Smitha, kot tudi okrog 1500 drugih mormonov, je bila del masonske družine. Leta 1840 je John Cook Bennett, bivši vodja v masoneriji, prispel na sestanek in oznanil, da je pozicija masona dodeljena Josephu Smithu in Sidneyu Rigdonu (Runnels, 2017: 106–109).

Večino članov po njegovi smrti je pridobil 2. mormonski vodja, Brigham Young, ki je s strani ameriških oblasti preganjane člane vodil na novo ozemlje, v državo Utah. Tam se je večina mormonov tudi ustalila. To obdobje je tudi čas, ko so začenjale nastajati različne ločine mormonizma, saj se je po smrti Josepha Smitha pojavila luknja v ideologiji, ki so jo poskušali njegovi bližnji zapolniti z nadaljnjim načrtom. Prav v tem lahko razberemo nesigurnost in odprt prostor za manevriranje. »Izraz potrebe po hierarhiziranju in opredelitvi temeljnih resnic so že same cerkvene dogme in dogmatike kot zavezujoči povzetki svetih tekstov, nastalih po obsežnih in temeljitih razpravah ter sporih, besednih in včasih nebesednih.« (Goričar, 1980: 151) Cerkev je v tem času pridobila veliko moč. Imela je precej strogo predanih članov, ki so vse investirali v mormonizem. Smrt vodje je postavila veliko vprašanj o tem, v katero smer iti naprej.

⁵ Masonstvo ali masonerija, knjižno prostozidarstvo, je liberalno svetovnonazorsko gibanje, nastalo v začetku 18. stoletja.

3. Represivni mehanizmi nad žrtvami mormonske ideologije

»Večkrat je dialog s pripadnikom sekte vnaprej obsojen na neuspeh, ker nima skupnega izhodiščnega temelja. Na primer, ko nekdo sploh ne želi opravičiti svojega verskega prepričanja pred razumom, ali drugače, ko mormon trdno verjame v preroka ali ko brez izjeme in jasnega pogleda v smisel Biblije nalaga eno biblijsko knjigo z drugo, eno mesto svetega pisma z drugim in se pri tem ne ozira na časovne okoliščine, literarno specifičnost, na kontekst in niti ne na zgodovinski potek objave. Večkrat se pripomb sogovornika sploh ne želi slišati. V duhovni odtujenosti se ponavlja stalen monolog, in sicer kot da registrirani tekst teče na magnetofonski plošči. To trditev potrjuje tudi psihiatrija. Neredko naletimo na nezlomljivi odpor, ko se srečajo močni verski fanatiki, pri katerih izolirani kompleks z zelo naglašnim afektom narekuje enostransko misel in voljo, odbijanje kakršnekoli logične in realistične ograje. Kjer ima glavno besedo čustveno življenje – patološka depresija in deviantno obnašanje, tam bodo ugasnjene razumne strani življenja.« (Bartz, 1970: 178)

Pri iskreno verujočem človeku mormonske ideologije je nenehno spremljajoč občutek krivde. Ideološki program, v katerem je oseba ujeta, je ugajanje nebeškemu očetu, ki ga je nemogoče zadovoljiti. To deluje tako, da individuum nikoli ni resnično zadovoljen in da vedno hrepeni po nečem, kar je oz. bi moralo biti osnova, samorazumevajoče po doktrini splošnega krščanstva, in to je Božja ljubezen. Eno od manipulacij bi lahko povzeli v nekakšno zapoved: »Če ne boš izpolnjeval zapovedi, ne boš imel spremstva Svetega Duha in boš izgubljen.« Tako posameznik po slišanju dobrih stvari na koncu sliši ultimatum, kar izdaja, da gre za psihološko kontrolo. Kljub temu, da posameznik izvršuje ali se trudi izvrševati zapovedi (neučivanje alkohola, tobaka in kave, plačevanje desetine, hišno poučevanje, izpolnjevanje tempeljskih dolžnosti, vsakodnevna molitev, vsakodnevno branje Mormonove knjige, opravljanje cerkvenih dolžnosti, zakramenti itd.), se bo zaradi neulovljivosti ideala počutil nesposobno.

Voditelji razglashajo, da so zmenki z ljudmi, ki niso člani, prepovedani do 16. leta starosti. Propagirana ni niti poroka med člani in nečlani in člani, ki so neposlušni. Nad devetnajstletnimi moškimi se izvaja močan pritisk za služenje cerkvenega misijona, kjer so odcepljeni od svojih prijateljev in družine. Pri članih je zaželeno, da hodijo na cerkveno sponzorirane šole, najbolj znana je Brigham Young University v Utahu. Poudarja se skromno oblačenje. Za ženske to pomeni krilo, ki sega do kolen, in

majice z rokavi, ki prekrivajo trebuh. Pri kopalnih aktivnostih so zahtevane enodelne kopalke. Zaželeno je, da ženske nosijo le po en par uhanov, prepovedane so tetovaže in barvanje las. Moški morajo imeti kratko frizuro in vedno obrit obraz. Ob nedeljah se od moških pričakuje elegantna obleka, kravata, bela srajca in za ženske svečana obleka. Po obdaritvi v templju člani pridobijo t. i. bele garmente⁶, posebno perilo, ki ga morajo nositi noč in dan, da jih ščiti pred seksualno skušnjavo. Nekaj časa je bilo za poročene člane tudi zaželeno, da med spolnim odnosom nosijo perilo. Kazen za kršitev pravil v sferah misijona, Univerze Brigham Younga in na področju zaposlitve je lahko izključitev. Nenošenje garmentov lahko posamezniku odvzame tempeljsko dovolilnico. Takšna politika je oblačenja je vpeljana zato, da cerkev v javnosti prikazuje imidž konzervativne, krščanske skupnosti, ki je za razliko od neurejenega nihilističnega sveta nekakšna luč v temi, toda kje je tu luč, če je še lastni stil oblačenja človeka od satana? Uniformnost, konformizem, psihopatska diktatura, »družina« in nesmiselnost (Flesher, 2005).

To deluje v interesu Cerkve kot institucije, saj bo takšen posameznik v začaranem psihološkem krogu in z dolgoletnim ponavljanjem istih praks, kot na primer kesanje, branje istih stvari, poslušanje istih pesmaric. Da ohrani svojo identiteto čistega človeka, bo počel vse, kar mu pravi doktrina, saj lovi popolnost. »Bodite popolni kot vaš Oče v nebesih« (3. Nefi 12: 48). Takšna mentaliteta je v nasprotju z gracioznostjo Nebeškega Očeta kot pri splošnem Krščanstvu. Nebeški Oče v mormonizmu je večno nepotešen, kar se izraža pri psihologiji najbolj privrženih članov. Zapovedi, ki jih institucija Cerkve izvršuje nad člani, delujejo po principu svobodne volje, vendar za doseganje najvišjega nebeškega kraljestva ni dovolj zgolj zanašanje na Jezusovo odkupno daritev, temveč si je odrešitev treba zaslužiti oz. si jo izboriti, saj je v njihovi percepciji življenje na Zemlji čas preizkušnje, ko se je potrebno pripraviti na srečanje z Bogom.

V nasprotju z drugimi religijami mormoni tudi verjamejo, da lahko posameznik sam postane Bog s svojo galaksijo, s katero bo upravljal. Gre za idejo, ki je zelo mamljiva za individuume, ki imajo patološko tendenco po superiornosti. Slednjo je Joseph Smith prevzel nase in uporabil v mormonizmu, izhaja pa iz masonske ideologije, ki z vsemi rituali časti in slavi »pravičnega Božjega nasprotnika« Luciferja, in katerega

⁶ Angleški izraz *garment* (obleka, oblačilo) tudi mormoni pri nas uporabljajo kot privzeti termin za to oblačilo.

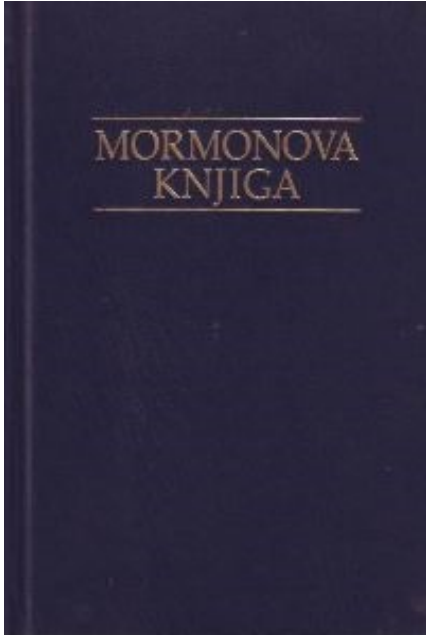
namen je, da posameznika na splošno osvobodi krščanske tiranije in človeku da moč, za katero je zaradi religioznih institucij skozi zgodovino bil in še vedno je prikrajšan. Joseph Smith je to idejo zamaskiral v pravo krščanstvo in ustvaril nekaj popolnoma novega, kolaž med krščanstvom in luciferijanstvom. Z uravnoteženjem teh dveh ideologij v eno je imel zanos in prepričanje, da je brezmejen. To je širil na druge individuum, ki jim je laskala takšna moč, ki jo je zapakiral v ime krščanstva. Občutek nezadostnosti posledično ustvarja večno iskanje absolutne ljubezni, zaradi katere se individuum trpinči, si zadeva čustveno bolečino in se identificira z Jezusom, kjer torej bolečina postane vsakdanjost, indoktrinacija zdravega razuma pa navada. Fikcija mormonske doktrine oz. ideologije postane realnost, zdrava percepcija realnosti pa neznanka. V absolutni laži do samega sebe in drugih predstavnik mormonske doktrine propagira naporno realnost izpolnjevanja zapovedi, čistih misli in drogiranja z mormonsko pravljico, ki pa je v praksi bolj podobna fašizmu kot složnosti.

Psihopatski umi, ki se oblikujejo v takšni sredini, oblikujejo in sovražijo vse, kar ni v skladu z njihovim zaprto mentalnim delovanjem, do te mere, da je vsakršna sprememba morebitna nevarnost izgube avtoritativne kontrole nad članom. Člana, ki izstopa, se na razne načine linča, saj s svojim delovanjem ogroža status quo miru, ki pa globinsko gledano ni mir, temveč trpljenje, kjer ni zaželeno spregovoriti in ugovarjati avtoriteti, posebej če je avtoriteta uspela vzpostaviti svojo podobo kot direktni sporočevalec Božje volje in resnice. Gre za subtilne hipnotične taktike, ki delujejo po principu strahu, in sicer da se zniža samozavest, da se dobi od človeka to, kar je potrebno, od materialnega do duhovnega, najbolj pa njegovo pozornost. Ideološko si prisvojiti nekoga, ga držati kot sužnja, robota, ga izkoriščati, ter vse to poimenovati Kristusova ljubezen in skrivnostna so pota Gospodova. Patološko doživljanje sebe kot nekaj svetega, odcepljenega od sveta, kjer se z neresnično pozornostjo izvaja interakcija do sočloveka, saj v ospredju ni absolutno dobro, temveč izkazovanje superiornosti in interpelacija drugega v lažni občutek nezadostnosti. Vse to je namenjeno v družbenih interakcijah mormonske skupnosti h koristi, saj se tukaj opravljajo različni pogovori o poslih, o preselitvah v Ameriko, študiranjem v Ameriko in vse skupaj bolj deluje kot prostor, kjer je oportunitizem v ospredju kot religija. Religija in žaljenje je samo pokrivalo.

Ironično je tu oportunizem bolj resničen kot religija, saj oportunisti potrebujejo za delovanje nekaj svetega, da se skrijejo pred samim seboj, saj um deluje bipolarno. V interakcijah, kjer so nasmeh, prijazne besede, rože v cerkvenih prostorih, bele stene in slike Jezusa, se ustvari ambient, kjer je posameznik dovzeten za to, da izključi kritični del uma, se sprosti ob cerkvenih hvalnicah, odide v pravljico perpepcijo. V tem času, ko se vse to dogaja, plus v oportunizmu, je nekdo, ki se morda sprašuje mogoče to ni prav, mogoče bi ljudje morali slišati resnico, in to so ljudje, ki resnično verjamejo v mormonsko vero in si prizadevajo živeti po zapovedih. Ti junaki, ki pa so bolj ljudje, ki so se znašli na nepravem mestu v nepravem času, so najbolj ranljivi in intelektualno nedolžni. To je objektivni opis mormonskega habitusa z vidika socialne psihologije in sociološke vede, imenovane sociologija vsakdanjega življenja.

4. Neavtentičnost mormonskih spisov (diskurzivna analiza)

4.1 Neavtentičnost Mormonove knjige

Naslovna stran slovenske izdaje Mormonove knjige

Mormonova knjiga naj bi bila starodavni zapis prebivalcev ameriškega kontinenta, pisana od indijanskih plemen, konkretno Nefijcev in Lamancev. Na avtentičnosti Mormonove knjige sloni celotna Cerkev. Mormonski predsednik Ezra Taft Benson je rekel »/.../ Mormonova knjiga je temelj našega pričevanja. Tako kot se celotna stavba podre, če pade temelj, tako tudi Cerkev stoji (ali ne) z resničnostjo Mormonove knjige« (Runnels, 2017: 8). Pisana naj bi bila od leta 2200 pred našim štetjem do leta 421 po našem štetju. Knjiga naj bi bila pisana v reformirani egipščini, na zlatih ploščah, in za katere je Joseph Smith rekel, da jih je prejel od angela Moronija leta 1827. Znanstveniki, ki proučujejo zgodovino in kulturo starodavnega Egipta, so rekli, da reformirana egipščina ni nikoli obstajala. Moroni iz Mormonove knjige je bil zadnji nefijski prerok, zgodovinar in general, ki je živel na ameriškem kontinentu konec 4. in v 5. stol. Podrobna analiza bo pokazala, da je Mormonova knjiga kolaž modernih ameriških literarnih del 19. stoletja, konkretno knjige Ethana Smitha z naslovom *View of the Hebrews*, in plagiatov iz prevoda Biblije kralja Jamesa (iz 17. stol.). Geografija v Mormonovi knjigi je zelo podobna imenom krajev, kjer je živel Joseph Smith.

Imena v Mormonovi knjigi:

Alma, Antrim, Antioch, Boaz, Hellam, Jacobsburg, Jerusalem, Jordan, Kishkimitas, Lehigh, Mantua, Moraviantown, Noah Lakes, Oneida, Oneida, Castle Rama, Ripple Lake Sodom Shiloh, Sherbrooke.

Sodobna geografska imena:

Alma, Valley of Antum, Ani-Anti, Boaz, Helam, Jacobugath, Jerusalem, Jordan, Kishkumen, Lehi, Manti, Morianton, Noah, Land of Onidah, Onidah, Hill Ramah, Ripliancum, Waters of Sidom, Shilom, Shurr (citirano po: Runnels, 2017: 14).

Sledi povzetek diskurzivne analize angleškega prevoda Svetega pisma kralja Jakoba in Mormonove knjige (prav tam, 9). Za jasen pregled razlik so citati v angleščini. Joseph Smith je namreč Mormono knjigo pisal v angleščini, zato je analiza najbolj korektna, če se povzame jezik, v katerem je bilo besedilo pisano.

Angleška verzija Svetega pisma kralja Jakoba:

Izaija 9: 1

Nevertheless the dimness shall not be such as was in her vexation, when at the first he lightly afflicted the land of Zebulun and the land of Naphtali, and afterward did more grievously afflict her by the way of the sea, beyond Jordan, in Galilee of the nations.

Mormonova knjiga:

2. Nefi 19: 1

Nevertheless, the dimness shall not be such as was in her vexation, when at first he lightly afflicted the land of Zebulun, and the land of Naphtali, and afterwards did more grievously afflict by the way of the Red Sea beyond Jordan in Galilee of the nations.

Angleška verzija Svetega pisma kralja Jakoba:

Malahija 3: 10

... and pour you out a blessing, that there shall not be room enough to receive it.

Mormonova knjiga:

3. Nefi 4: 10

... and pour you out a blessing that there shall not be room enough to receive it.

Jeremy Runnels pravi: »V zgornjem primeru so tisti, ki so prevajali Biblijo pod okriljem kralja Jakoba, svojemu angleškemu prevodu dodali 7 avtentičnih besed, ki v izvoru blibličnih hebrejskih spisov niso obstajale. Kako je možno, da je Mormonova knjiga, ki naj bi bila končana pod okriljem junaka v Mormonovi knjigi, Moronija, 1400 let pred tem, vsebovala natančno teh 7 identičnih besed, avtentičnih za 17. stoletje?« (prav tam, 9)

Mormonska Cerkev trdi, da so ameriški domorodci po poreklu z Bližnjega vzhoda in Izraela, vendar sodobne analize DNK kažejo, da so po poreklu iz Azije⁷.

Kmalu po tem je mormonska institucija spremenila svojo doktrino: poved, da so »Lamanci originalni predniki domorodnih indijancev« so preoblikovali tako, da so »Lamanci eni od prednikov domorodnih indijancev« (prav tam). Mormonska mitologija pravi, da je oče Lehi s svojo družino iz Jeruzalema odpotoval v obljubljeni deželo na ameriški kontinent, kjer sta se čez čas oblikovali dve plemeni. Eno pleme so bili Nefijci, drugo (»temnokožci«, zaradi svoje neposlušnosti Bogu) pa Lamanci. Tukaj bi bilo smiselno izpostaviti, da sta bila rasizem in ideologija upravičenega suženjstva doktrinalna na začetkih mormonskega gibanja, vendar več o tem sledi v poglavju Rasizem v mormonizmu.

⁷ To diplomsko delo ni ustrezno mesto za poglobljanje v izsledke obsežnih raziskav s področja genetike. S tematiko se lahko podrobneje seznanimo na internetu, prim. prispevka *Genetic History of Indigenous Peoples of the Americas* (https://en.wikipedia.org/wiki/Genetic_history_of_indigenous_peoples_of_the_Americas, 11. 12. 2018), *Genetics and the Book of Mormon* (https://en.wikipedia.org/wiki/Genetics_and_the_Book_of_Mormon, 11. 12. 2018).

Stvari v Mormonovi knjigi, kot npr. konji, živina, svinje, koze, sloni, pšenica in železo, na področju ameriškega kontinenta niso obstajale pred imperializmom Evropejcev nad domorodnimi prebivalci ameriškega kontinenta (prav tam, 11).

Tudi arheologija je pokazala očitne ostanke, da so na ameriškem kontinentu živeli Nefijci in Lamanci, ki naj bi jih bilo na milijone. Za hrib Cumorah v Palmyri (New York), kjer naj bi se 400 let p. n. št. odvil velik boj z najmanj 23.000 žrtvami, so arheologi po izkopavanju potrdili, da je to nemogoče, saj bi bila tam sicer najdena vojna oprema. John E. Clark, predstojnik smeri za arheologijo na Univerzi Brigham Younga, je to spoznanje potrdil: »Pri raziskavah v New Yorku in Pennsylvaniji smo prišli do zaključka – hrib Cumorah je arheološko gledano čist hrib. Nikakršnih artefaktov, obzidij, puščic lokov. Področje, ki obkroža hrib, je tudi čisto. Predkolumbijski prebivalci se niso naselili in gradili tam. Ta hrib moramo iskati drugje.« (citirano po: Runnels, 2017: 12) Obstaja mnogo raznih dokazov velikih civilizacij, ki so živeli 400 let p. n. št., in dokazi njihovega obstoja so vedno prisotni. To bi moral biti verodostojen, preverljiv argument, da je Mormonova knjiga laž.

Joseph Smith je samozavestno plagiatiziral še eno pomembno literarno delo v tistem času, in sicer Ethana Smitha – View of the Hebrews. Če primerjamo delo Mormonova knjiga z delom View of the Hebrews, se v obeh nahaja 34 identičnih tem. To so: destrukcija Jeruzalema, razpršitev Izraela, Hebrejci zapuščajo stari svet za novi svet, religija kot motivacijski faktor, dolga migracija Hebrejcev, soočanje s težavami na morju med migracijo, Amerika in nenaseljeno ozemlje, pot migrantov na sever, srečanje z dolino Velike Reke, Hebrejci so predniki domorodnih Indijancev, indijanski jezik, egipčanski hieroglifi, izgubljeni indijanski spisi, Urim in Tumim, preroki in duhovni možje prenašajo generacijske spise, mož na obzidju svari narod, ki ga napade, evangelij se širi na ameriškem kontinentu, citati poglavij iz Izaije, pojma dobrega in slabega se dopolnjujeta, zavračanje ponosa, zavračanje poligamije, sveti stolpi na visokih pozicijah, Mesija obišče Ameriko, čaščenje idolov in ljudsko žrtvovanje, Hebrejci se delijo v dva razreda, civilizirani del uspeva v umetnosti, pisanem jeziku, metalurgiji, navigaciji, oblast preide iz monarhije v republiko, civilna in božja oblast v rokah istega človeka, intenzivna vojaška zaščita, barbari izničijo civilizirane, diskusije o Združenih državah Amerike in lik Eter. Oliver Cowdery, ki je pomagal Josephu Smithu pri ustvarjanju Mormonove knjige, je bil član kongregacije Ethana Smitha še preden se je srečal s svojim bratrancem Josephom, torej ne samo,

da obstaja avtorska podobnost med deloma ampak tudi neposredna vez med Josephom in Ethanom, to je Oliver Cowdery (prav tam, 16–20).

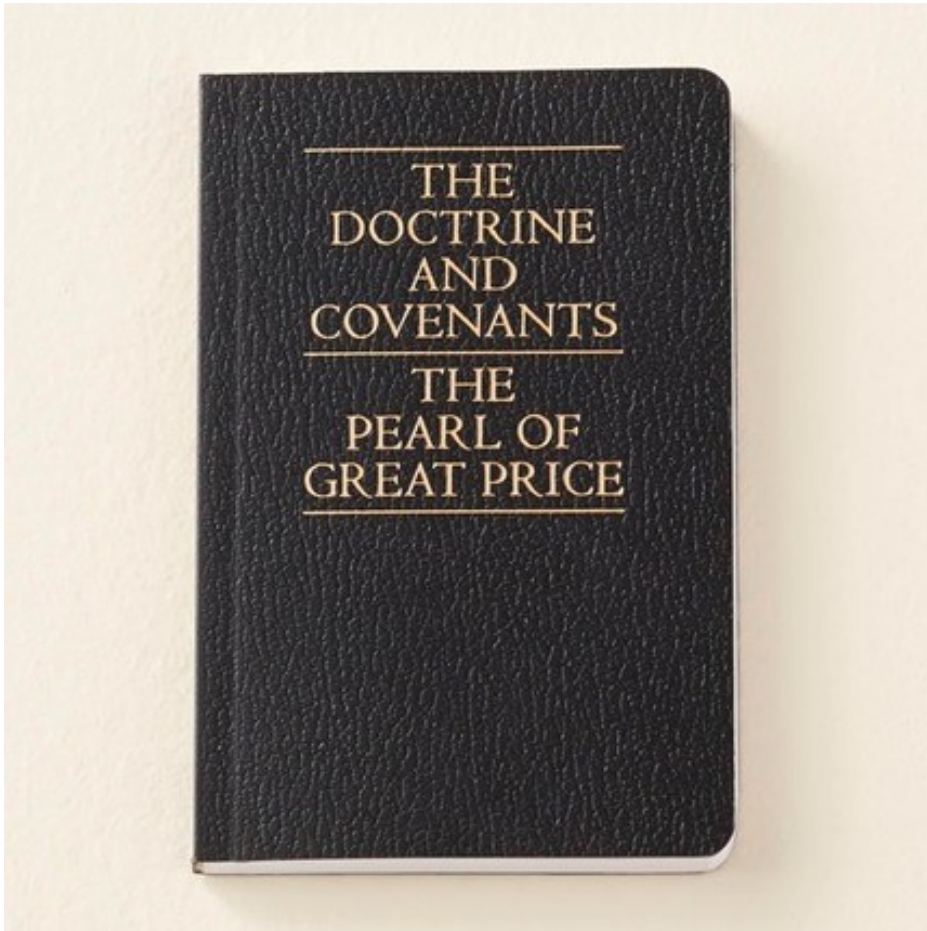
4.2. Neavtentičnost zapisa prvega videnja Josepha Smitha

Obstaja pet različnih zapisov Smithovega prvega videnja. Vsi ti zapisi se med seboj razlikujejo, a opisujejo isti dogodek. Prvi zapis je iz leta 1832, dva zapisa iz leta 1835, četrti iz leta 1838 in peti iz leta 1842. Za razliko od uradnega zapisa iz leta 1842, ki ga Cerkev uporablja pri misijonarskem delu, v prvem zapisu iz leta 1832, ki je nastal 12 let po tem, ko naj bi se Smithovo prvo videnje zgodilo, Joseph Smith ne omenja, da je videl očeta in sina in da je bil, preden je začel s svojo molitvijo, napaden od satana. Tudi ni omembe, da bi v svoji molitvi postavil vprašanje, katera Cerkev je pravilna. Še ena diskrepanca je ta, da piše, da je bil star 15 let, ko se je to zgodilo, in ne 14 let, kot piše v uradni verziji oz. zgodbi, ki jo Cerkev uporablja. Glavna kontradikcija pa je v tem, da je v prvi verziji Joseph Smith že vedel, da niti ena Cerkev ni resnična, za razliko od uradne verzije, kjer piše, da absolutno ni imel pojma, da je bil izgubljen in da je pokroviteljsko prejel odgovor, da niti ena. V prvi verziji piše, da je zgolj iskal odpuščanje svojih grehov.

Vse uradne zapise in originalni dokument, ki ga mormonska institucija uporablja pri misijonarskem delu, lahko najdemo na spletni strani Joseph Smith Papers⁸.

⁸ *Joseph Smith Papers*, <https://www.josephsmithpapers.org/paper-summary/church-history-1-march-1842/1>, 11. 12. 2018

4.3. Neavtentičnost Dragocenega Bisera

Knjiga *The Doctrine and Covenants* (Nauk in zaveze) in *The Pearl of Great Price* (Dragoceni biser)

Joseph Smith je leta 1835 prejel določene egipčanske hieroglifne, za katere je trdil, da jih je napisal Abraham. Ustvaril je zapis, ki ga je poimenoval Dragoceni biser. Avtentičnosti Dragocenega bisera niso mogli potrditi, saj so mislili, da je besedilo izginilo v požaru. Ko so bili originalni zapisi najdeni, so znanstveniki, ki preučujejo zgodovino Egipta, potrdili, da ne govorijo o Abrahamovem poučevanju, temveč da je hieroglif zapis pogrebne običaja v času starega Egipta. Stvar je precej šokirala mormonsko skupnost, vendar so se kljub temu našli mormonski odvetniki in v obrambo dejali, da je Josephu Smithu hieroglif služil le kot inspiracija, s pomočjo katere je lahko zapisal sveto doktrino Abrahama. To je še eden primer spreminjanja ideologije v mormonski paradigmi, da kontroverzna informacija ne nadvlada obrambnega mehanizma vernih, ki se jih ščiti od hladnega sveta.

Spodnja slika prikazuje najdeni egipčanski papirus, pod njim pa Smithovo dopolnitev.

Naslednja slika pa prikazuje, kakšna naj bi bila vsebina najdenega papirusa, kot jo interpretirajo egiptologi.

5. Mormonska mimikrija krščanstva in načrtno ustvarjanje sakralnih doživetij

Mormonska cerkev je krščanska cerkev, vendar na zelo drugačen način od doktrine splošnega krščanstva, kot npr. v pravoslavju in katolicizmu. Večina krščanskih cerkva ne priznava mormonske trditve, da je mormonska cerkev krščanska. Teološki boji nastajajo pogosto, saj večina mormonov po tem, ko odkrije, da je cerkev lažna, še vedno verjame v Jezusa Kristusa in poskuša razsvetliti sovornike in jih pripeljati k luči. Njihova reakcija je popolnoma krščanska – laži odpuščajo, saj so postali pravi kristjani. Problem nastane, ko ugotovijo, da so znotraj samega krščanstva podelitve in da je bil njihov odnos z Jezusom Kristusom, ki so ga imeli v času mormonizma, tako kot pri posameznikih drugih krščanskih religij – neresničen. Sedaj pridemo do trde stroke, kjer so za določeno trditev potrebni oprijemljivi, epistemološki in empirični dokazi, ki so absolutno podkrepljivi. Samorazgovori, še posebej če so v ozadju še močna čustva in asociacije vsega dobrega na določeno imaginarno stvar, so nepodkrepljivi, imajo pa moč, da nestabilnega individuuma iztirijo z realnega. To lahko vidimo preko očitnih telesnih znakov, ki so indikatorji razpoloženja. Za primer fabrikacije realnega in imaginarnega bom uporabil opis primera tehnik nevrolingvističnega programiranja, ki je bilo strokovno dokazano za neavtentično, vendar sama ideja da deluje, deluje na doživljanje in percepcijo individuuma.

»Nevrolingvistično programiranje (NLP) je pristop k sporazumevanju, osebnemu razvoju in psihoterapiji, ki sta ga razvila Richard Bandler in John Grinder v Kaliforniji, ZDA, v 70. letih. Od tedaj so ga znanstveniki v celoti ovrgli, vendar ga nekateri hipnoterapevti in podjetja, ki organizirajo seminarje in delavnice za vodstvene kadre, še naprej tržijo.« (Wikipedia, *Nevrolingvistično programiranje*)

Zanimivo je, da se nekateri NLP eksperti specializirajo, da povedejo človeka v stanje sanj zavestno, kar je novodobna manipulacija, katere načrt je posameznike naučiti, kako modificirati druge posameznike. To se trži na način, da izboljša samozavest in privede individuuma v absolutno kontrolo nad samim seboj. Prikrito vsiljevanje in realizacija svoje volje, želje je zavestna zloraba posameznikove identitete, integritete in odločitve. Brezčustveno ta program izkoriščajo tudi posiljevalci, ki hočejo od nekonsenzualnega človeka dobiti to, česar noče dati. Program se uporablja tudi za ustvarjanje lažnih spominov in hipnotiziranje za praktično karkoli, vse za pridobitev

želenega. Absolutna kontrola nad seboj je zaželena (tako se trži program), vendar je občutek posedovanja absolutne kontrole nad drugimi laž, ki je efektivna samo v primeru, če se posameznika dovede do stanja, da sam spozna, da ima nad njim kontrolo drug, interpelacija v stanje strahu, paranoje, odtujenosti, kratka ranljivosti. Isti princip velja v mormonizmu, saj je ranljivega individuuma lažje manipulirati, ker v ozadju deluje potreba po prijatelju. Ranljivi individuum bo videl to, kar bo hotel videti. Če se takemu nekdo predstavi kot rešitev vseh njegovih ali njenih problemov, se pridobi zaupanje. Če se ves čas drži distanca, da se ne izgubi fokus (odnos volka in ovce), se ustvari prostor manipuliranja, kar ranljivi individuum doživlja kot sanjsko, NLP ekspert pa taktično.

Nekaterim je NLP religija. Večina, ki se prijavi, je bila razočarana v ljubezni, si želi bogastva, moči in se zato oklene različnih oblik manipulacij. Obstajajo celo primeri, ko so NLP eksperti načrtno ustvarili občutek sakralnega in interpelirali individuuma, da doživi sveto izkušnjo. Tukaj ni konotacije, da je vse imaginarno, je pa opozorilo, da v polju neznanega objektivna resnica obstaja, tudi če prevlada subjektivno doživljanje, tudi če kolektivno stoji za subjektivnim (primer NLP delavnice).

»Vsebina najprimitivnejših verskih predstav kaže na to, da so te predstave nastale zaradi slabega znanja o svetu, v katerem je človek živel. Nasproti siromašnemu znanju o naravi, ki ga je človek pridobil s svojo skromno produkcijsko prakso, stoji ogromno področje neznanega, s katerim se neprestano srečuje in nasproti katerega se počuti majhnega in slabega. To neznanje razlaga tako, da si zamišlja naravo, polno najrazličnejših duhov. Ves svet, vsa narava je naseljena z duhovi, tajnimi silami, ki v fantaziji primitivnejšev prevzemajo človeške lastnosti, imajo svojo voljo in svoje želje kakor pravi ljudje« (Flere in Kerševan, 1995: 221).

Objektivno resnico zunaj absolutno subjektivnega je nemogoče zavesti, prvič zato, ker ni individuum, drugič pa zato, ker nekaj, kar *JE*, je lahko po sami osnovi ne v polju doživljanja, temveč osebno brezosebne razgoljevanja in absolutnega ustanavljanja.

»Verjetno je res utemeljeno reči, da si nekatera gibanja želijo, da izvršujejo neke vrste kontrolo uma nad potencialnimi in dejanskimi člani. Seveda, nova religiozna gibanja pozicionirajo potencialnega spreobrnjenca v določen pritisk, da se pridruži. Ta lahko zavzame pozitivno formo bombardiranja z ljubeznijo, kjer je individuum obkrožen z

pozornostjo in instantno naklonjenostjo, ali pa zavzame negativno formo, kjer se igra z individuumovimi občutki krivde. Lahko se zavzameta obe formi« (Barker, 1989: 17).

5. 1. Teološko-doktrinalne razlike krščanstva in mormonizma

Bog v mormonizmu:

Bog (Nebeški Oče) je poveličan moški s fizičnim telesom iz mesa in kosti. »Če bi se zavesa odkrila, bi velikega Boga, ki drži ključke tega sveta v svoji orbiti, ki vzdržuje vse svetove danes, videli v obliki človeka« (*Teachings of Presidents of the Church. Joseph Smith*, 2007: 345). Trojstvo Svetega Duha, Sina in Očeta je ločeno.

Bog v krščanstvu:

Eden Bog je duh, ki je osebnosten, neskončen, večni kreator vsega, kar obstaja. On je edini Bog in potreben, da vse ostale stvari sploh obstajajo. Obstaja večno v trojici Očeta, Sina in Svetega Duha (Iz 43: 10; 44: 6–8; Mt 28: 19; Jn 4: 24; 17: 3).

Jezus Kristus v mormonizmu:

Jezus je bil prvorojeni sin Očeta v predzemeljskem življenju. Vsak človek, ki je bil na Zemlji, je bil brat ali sestra v predzemeljskem življenju. Ker je bil prvorojeni, je Jezus Kristus najstarejši brat (*Gospel Principles*, 1992: 11).

Jezus Kristus v krščanstvu:

Jezus Kristus je bil od device Marije rojen Bog, ki je obstajal v vsečasovnosti z Očetom, Svetim Duhom v sveti trojici. Kot moški je posedoval dve naravi, človeško in nebeško. Živel je brezmadežno življenje in voljno umrl na križu, da bi odrešil človeštvo greha (Jn 1: 1–18; 8: 56–59; Phil 2: 6–11; Col 1: 13–22; Heb 1: 3; 13: 8).

Sveti spisi v mormonizmu:

Kot avtoritativna se priznavajo 4 standardna dela. To vključuje tudi, koliko je prevedena Biblija pravilna (*Principles*, 1992: 1: 8). Vključuje tudi Mormonovo knjigo, ki jo je Joseph Smith proglasil za najbolj pravilno knjigo na Zemlji in temelj mormonske religioznosti, ki človeka najbolj približa Bogu (*Teachings*, 2007: 194). Tretja knjiga je Nauk in obveze, ki vsebuje razodetja o vodenju Cerkve v poslednjih

dneh, in Dragoceni Biser, ki vsebuje tisto, kar se je izgubilo v prevajanju Biblije skozi čas (*The Pearl of Great Price*, 1835: 54).

Sveti spisi v krščanstvu:

Biblija oz. Sveto pismo je unikatna, razodeta in inspirirana Božja beseda, avtoriteta za verne kristjane (2 Tim 3: 15–17; 2 Pet 1: 19–21).

Vodstvo v mormonizmu:

Predsednik Cerkve je sprejet kot razodevalec, prerok, prevodnik (*Doctrine and Covenants*, 1835: 107: 91–92).

Vodstvo v krščanstvu:

Ljudje so ustvarjeni po Božjem obličju in imajo osebne lastnosti podobne Bogu. Vsak človek je unikatno, edinstveno bitje, vredno dostojanstva (Gen 1: 26–27).

6. Sekta, cerkev, denominacija ali kult

»Pri Cerкви gre za versko skupnost, ki pretendira na univerzalnost (naj bi zajela ves svet, razodela svoj nauk in vsilila svojo oblast vsem ljudem). Dejansko nikoli ne doseže popolne univerzalnosti, postane pa vladajoča verska ustanova v nacionalnih mejah, včasih – kot v evropskem srednjem veku – pa tudi v dokaj večjih razsežnostih.« (Flere in Kerševan, 1995: 88) V Utahu bi po tej definiciji lahko rekli, da je mormonstvo doseglo status Cerkve.

»Sekta ali ločina je manjša verska skupnost, ki se oblikuje predvsem z ločitvijo iz neke druge skupnosti (cerkve ali pa tudi ne), in za katero pripadniki ločine menijo, da več ne narekuje resnične vere/da je odstopila, odklonila, zgrešila pravi nauk, zlasti v procesu notranjega gnitja, korupcije ipd. Ločina torej ostaja znotraj neke širše duhovne tradicije, čeprav se loči od njenega osnovnega institucionalnega nosilca.« (prav tam, 90)

Glavne ločine mormonizma so: Community of Christ (RLDS), The Church of Jesus Christ (Bickertonite), Church of Jesus Christ with the Elijah Message, Apostolic United Brethren, Fundamentalist Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints, Restoration Branches, Church of Christ (Hedrickites), Fellowships of the remnants, Church of Christ (Fettingite), Church of Jesus Christ of Latter Day Saints (Strangite), Church of Jesus Christ (Cutlerite). Iz navedenih ločin so se tudi iz njih ustvarile ločine, mnoge od njih so tudi popolnoma propadle. Skozi celotno obdobje mormonizma obstaja skupaj približno 100 ločin.

»H. Richard Neibuhr dokazuje, da so sekte nujno kratkotrajnega stoletja iz sledečih razlogov: žar in angažiranost članov se ne more obdržati dlje od ene generacije; družbena marginalnost in izolacija skupine, ki je bila pomemben faktor pri nastanku sekte, lahko izgine; sekte z asketsko tendenco so dovzetne za akumulacijo bogastva, ki jim omogoča vstop v družbeno sfero. Sekta takrat ali preneha obstajati, ali pa se razvije v denominacijo. Njeno ekstremno stališče in zavračanje splošne družbe več ne odgovarja družbeni situaciji njenih članov. Če se pretvori v denominacijo, se njena verovanja modificirajo, da se prilagodi verjetjem družbene sfere.« (Goričar 1980: 250).

»Sekte so zaprte skupine, v glavnem nedostopne tistim, ki niso šli skozi procedure za vstop v njihovo članstvo.« (prav tam, 448) »Sekte se pogosto pojavljajo v obdobjih

silovitih družbenih sprememb. V tej situaciji razpadajo tradicionalne norme, družbenim odnosom vse bolj primanjkuje konsistenten in koherenten pomen, svet pomena jetradicionalno pokopan.« (Goričar, 1980: 449).

Sledi spisek vseh ločin mormonizma (4mormon.org):

- Pure Church of Christ, Wycam Clark, 1831
- The Independent Church, Hoton, 1832
- Church of Christ, Ezra Booth, 1836
- Church of Christ, Warren Parrish, 1837
- The Church of Jesus Christ, the Bride, The Lamb's Wife, George M. Hinkle, 1840
- Church of Christ, Hyrum Page, 1842
- Church of Jesus Christ of Latter Day Saints, F. Gladden Bishop
- True Church of Jessu Christ of Latter Day Saints, Law, Foster, Higbee, 1844
- Church of Christ, William Chubby
- Church of Christ / Church of Jesus Christ of the Children of Zion, Sidney Rigdon, 1844
- Church of Jesus Christ of Latter Day Saints, James Emmett, 1844
- Church of Christ, S. B. Stoddard, Leonard Rich, James Bump, 1845
- Indian Mormon, 1846
- Church of Christ, William McLellin, David Whitmer, 1847
- Church of Jesus Christ of Latter Day Saints, William Smith, 1847
- Congregation of Jehovah's Presbytery of Zion, Charles B. Thompson, 1848
- Church of Christ, James C. Brewster, 1848
- Church of Jesus Christ of Latter Day Saints, Lyman Wight, 1849
- The Bride, The Lamb's Wife or Church of Jesus Christ of Latter Day Saints, Jacob Syfritt, 1850
- Church of Christ, Hazen Aldrich, 1851
- Church of Christ, Aaron Smith, 1846
- Church of the Messiah, George J. Adams, 1861
- Church of Jesus Christ of Latter Day Saints (Strangite)
- Holy Church of Jesus Christ, Alexandre R. Caffiaux

- House of Ephraim and House of Manasseh of the Church of Jesus Christ of Latter Day Saints, Jerry Sheppard
- The True Church of Jesus Christ of Latter Day Saints, David L. Roberts
- Marriage Counseling Group
- Church of Jesus Christ of Latter Day Saints, John J. Hajicek
- Strangite Believers in Pennsylvania
- Church of Jesus Christ of Latter Day Saints *or* Church of the First Born, Joseph Morris, 1861
- The Prophet Cainan *or* Church of Jesus Christ of the Saints of the Most High God, George Williams, 1862
- Morrisite Group, John Livingston, 1864
- Church of Zion, William S. Godbe, 1868
- Church of the First Born, George S. Dove, 1874
- Priesthood Groups (Fundamentalists), 1890
- United Order of Equality, Ephraim Peterson, 1909
- The Church of Jesus Christ of Israel, J. H. Sherwood
- Order of Aaron, Maurice L. Glendenning
- Church of Freedom of Latter Day Saints, 1950s
- Zion's Order of the Sons of Levi, Marl V. Kilgore, 1951
- The Church of the Firstborn of the Fulness of Times, Joel F. LeBaron
- The Church of the Firstborn, Ross W. LeBaron, 1955
- Perfected Church of Jesus Christ of Immaculate Latter Day Saints, William C. Conway, 1958
- Church of Jesus Christ of Latter Day Saints, John Forsgren, 1960
- Church of Jesus Christ, William Goldman, 1960
- LDS Scripture Researchers/Believe God Society, Sherman Russell Lloyd, 1965
- The Church of the Body and of the Spirit of Jessu Christ, Max Powers, 1965
- United Order of the Saints of Guadeloupe, Michel Gamiette, 1966
- United Order of the Family of Christ, David E. Desmond, 1966
- Split from Zion's Order of the Sons of Levi, Eldon Taylor, 1969
- Homosexual Church of Jesus Christ, Denver, Colorado, 1972
- Latter Day Saints Church, N.S. Park, 1972
- The Church of the Lamb of God, Ervil M. LeBaron, 1972

- The Church of Jesus Christ of Latter Day Saints, Mikhail Krupenia, 1972
- The New Jerusalem Group, Kathryn Carter, 1972
- The Watchmen on the Towers of Latter Day Israel, Miltenberg, Braun, 1973
- Church of Jesus Christ in Solemn Assembly, Alexnader Joseph, 1974
- Evangelical Church of Christ, Church of the New Covenant in Christ, John W. Bryant, 1974
- Split form Zion's Order of the Sons of Levi, Barton Kilgore, 1975
- Affirmation, 1975
- Church of Jesus Christ of Latter Day Saints, Robert Simons, 1975
- Church of the Firstborn of the Fulness of Times, Bruce Wakeham, 1975
- Aaronic Order Break-off, 1977
- Christ's Church, Inc., Gerald Peterson, 1978
- Church of Jesus Christ, Art Bulla, 1978
- The Restorers or School of the Prophets, Robert C. Crossfield, 1979
- Zion's First International Church, LeeAnn Walker, 1980
- The Free Will Mormon Church, Franklin Lee Coleman, 1980
- Church of Jesus Christ, Jorge Mora, 1981
- Sons Ahman Israel, Davied Israel, 1981
- Samoan LDS Church, New Zealand, 1981
- The Millennial Church of Jesus Christ, Leo P. Evoniuk, 1981
- Peyote Way Church of God, Immanuel P. Trujillo, 1981
- The Chruch of Jesus Christ of the Saints in Zion, Ken Asay, 1984
- Break from the Church of Jesus Christ in Solemn Assembly, 1984
- Church of Jesus Christ of All Latter-day Saints or Restoration Church of Jesus Christ, Antonio A. Feliz, 1985
- Church of Christ of Latter-day Saints, Robert P. Madison, 1985
- Church of Christ the Firstborn of the Fulness of Times, Siegfried J. Widmar, 1985
- Church of Jesus Christ of Latter Day Saints Fundamentalists, Wight Family, 1985
- Mormon Fundamentalists, England, Alan and Marian Munn, 1986
- Churchof Jesus Christ Omnipotent, 1987
- Community of Zion, Central Utah Division
- Church of the First Born, General Assembly

- Church of Jesus Christ, Clyde Fletcher, 1953
- The Restored Church of Jesus Christ, Eugene O. Walton, 1979
- Church of the Christian Brotherhood, Richard C. Evans, 1917
- The Church of Christ, the Order of Zion, John Zahnd, 1918
- The Church of Jesus Christ, Thomas W. Williams, 1925
- Church of Jesus Christ Restored, Stanley M. King, 1970
- New Jerusalem Church of Jesus Christ, Barney Fuller, 1975
- Church of Christ Restored, Paul Fishel, 1976
- True Church of Jesus Christ of Latter Day Saints, Forrest Toney, 1980
- Church of the Restoration *or* Churches of Christ in Zion, Robert Chambers, 1981
- Lamanite Ministries for Christ *or* New Covenant Ministries for Christ, 1984
- Restoration Branches Movement, 1984
- Church of Jesus Christ, the Lamb of God, A. Lee Abramson, 1985
- Church of Jesus Christ, Zion's Branch, John Cato, 1986
- Church of Christ, David Clark, 1986
- Independent Church of Jesus Christ of Latter Day Saints, Christopher C. Warren, 1986
- Native Indian Church
- Reorganized Church of Jesus Christ, Allen Wright, 1907
- Primitive Church of Jesus Christ, James Caldwell, 1914
- Church of Christ, Independent, Informal, Frank F. Wipper, 1927
- The Church of Christ, Otto Fetting, 1929
- Church of Christ, P.A. Ely, 1929
- Church of Christ, C.W. Humphrey, 1929
- Church of Christ, Samuel Wood, E.J. Trapp, 1930
- Church of Christ (Restored), A.C. DeWolf, 1936
- Church of Christ, E. E. Long, Thomas Nerren, 1936
- Church of Christ, Paul Hilgendorf, 1942
- The Church of Christ With the Elijah Message, W. A. D. Draves, 1943
- Church of Christ, Pauline Hancock, 1946
- Antarctica Development Interests *or* the New American's Mount Zion, John Leabo, 1955
- Church of Christ at Zion's Retreat, Gerald Hall, 1973

- The Church of Israel, Dan Gayman, 1973
- Break from the Church of Christ (Hancock), Davison, Michigan, 1973
- The Church of Christ, Restored Gospel 1929, 1985

7. Rasizem v mormonizmu

Rasizem v mormonizmu je obstajal že od nekdaj, saj je mormonizem nastal v Združenih državah Amerike, kjer je bilo ob koncu 19. stoletja suženjstvo človeka legalna in sprejemljiva družbena praksa. Domišljija kvazisuperiornosti človeka bele rase do odnosa človeka temne rase se je manifestirala v različnih ideologijah, celo na polju religije, npr. v interpretaciji določenih verzov Biblije. Mormonski nauk izkorišča Biblijo kot temelj svojih svetih spisov, vendar je v njihovem nauku Mormonova knjiga čista beseda od Boga, za Biblijo pa pravijo, da se je zaradi napačnih prevodov skozi čas izgubila čistost pomena. Mormoni so svetopisemski pomen prekletstva, ki ga je Bog poslal nad Kajna in njegovo potomstvo, interpretirali kot da je to prekletstvo temna koža. Svetopisemski pomen prekletstva, ki ga je Bog dal nad Hama in njegove potomce, da so služabniki služabnikov, pa so interpretirali kot opravičilo za suženjstvo ljudi bele kože nad ljudmi temne kože.

Mormonski nauk uči, da so ljudje, ki so bili v predzemeljskem življenju nekje vmes med Jezusom in Satanom, v tem življenju na Zemlji za kazen pridobili temnejšo kožo. V mormonski cerkveni praksi obstaja t. i. Melkezidekovo duhovništvo, čigar nosilci so lahko moški od 18. leta starosti naprej. Od leta 1849 in vse do leta 1978 je bilo temnopoltim možem prepovedano opravljati to duhovništvo, ki omogoča opravljanje bolj pomembnih cerkvenih dolžnosti v mormonski skupnosti. Tu je treba omeniti, da je to duhovništvo v mormonski pravljici predpogoj za najvišje nebeško kraljestvo, in tudi, da so bili mnogi temnopolti ljudje dodeljeni kot služabniki določenim belopoltim ljudem za celo večnost in to vse v duhu altruizma in Kristusove ljubezni. V mormonski doktrini je belost večkrat mišljena kot pravičnost in na začetku mormonizma je bil tudi nauk, da bodo imeli v nebeškem kraljestvu, ko se vsa nepravičnost očisti, ljudje belo kožo.

V Mormonovi knjigi piše: »In ukazal je, da je nadjne prišlo prekletstvo, da, in sicer hudo prekletstvo, zavoljo njihove krivičnosti. Kajti, glej, do njega so postali trdosrčni, da so postali kakor kremen; zatorej je, ker so bili beli in silno zali in očarljivi, da bi ne privlačili mojega ljudstva, Gospod Bog ukazal, da je nadjne prišla temna koža.« (2. Nefi 5: 21) Nekateri voditelji so celo zagovarjali doktrino, da bodo temnopolti ljudje služabniki belopoltim ljudem celo v posmrtnem življenju. Vrhunec rasizma pa je ta, da so se v templju upravljale uredbe, s katerimi so nekatere temnopolte ljudi pečatili v

večno služabništvo belopoltim »gospodarjem«. Temnopoltim ljudem na začetku mormonskega gibanja ni bila dovoljena dovoljena polna prisotnost pri tempeljskih uredbah. V zgodovini mormonskih voditeljev ni bil niti en človek temne polti. To je Božja Cerkev Jezusa Kristusa svetih iz poslednjih dni, popolnih mormonov, katere člani še vedno zločinsko trdijo, da je bil Joseph Smith prerok in da je Mormonova knjiga resnična.

8. Tempeljske prakse

Mormonski templji so ena od največjih znamenitosti mormonske kulture. Prvi tempelj je bil zgrajen v Kirtlandu v zvezni državi Ohio leta 1830. Na vseh kontinentih sveta je danes več kot 100 templjev. Prostori templjev v mormonizmu veljajo za najbolj sveta mesta na Zemlji. Tam se odvijajo različne uredbe, krsti za mrtve, pečatenje družin za večnost, obdaritve in različne zaveze. V tempelj imajo vstop samo člani, ki so vredni tempeljske dovolilnice. Za to se je treba redno udeleževati cerkvenih sestankov, izpolnjevati svoje poslanstvo v Cerkvi, plačevati desetino in opraviti intervju z lokalnim voditeljem. Vprašanja so namenjena temu, da posameznik dobi potrditev, da dejansko je vreden za vstop v sveto hišo. Nekateri člani morajo opraviti dolgo potovanje, da prispejo do templja, saj so nekateri precej oddaljeni od njihovega bivališča.

Tempeljska dovolilnica se deli na dva dela. Polna tempeljska dovolilnica je za opravljanje vseh uredb, delna pa omejena za krste za mrtve. Namen krsta za mrtve je dati priložnost mrtvemu človeku, da sprejme ali zavrne mormonsko doktrino oz., ker je že samo dejstvo, da je nekdo v templju, da omogoči preminulemu človeku blagoslov vseh blagoslovov – pravo pot. Mormonska cerkev ima ogromno bazo preminulih ljudi, rodstvenih vezi, letnic rojstva in smrti. V mormonski ideologiji velja,

da je treba krstiti vse mrtve, ki so kadarkoli živeli, preostale pa v tisočletju, ko bo vladal Jezus. Takšna potrata časa je vsakdanjost človeka, ki je žrtev mormonske ideologije.

Tukaj igrajo vlogo še čustva, saj člani sami sebe prepričujejo, da je njihov pokojni družinski član morda sprejel pravo pot in da bodo po smrti morda združeni v istem nebeškem kraljestvu. Ta izkrivljena percepcija realnosti in realnega doživljanja v njej še bolj odtuji mormoniziranega individuuma od Realnosti. Takšen individuum živi v zgodbah in ideologiji mormonizma. Obstajajo še globja področja v mormonskem templju, o katerih člani ne smejo govoriti, saj so sveta. Povezani so s tempeljsko poroko in procesom, ki se imenuje obdaritev.

V nadaljevanju bom podrobno preučil t. i. obdaritev. To je proces, ki vsebuje obljube, zaveze, gesla, preverjanja. Prvi del je čiščenje in maziljenje, drugi pa sama obdaritev. Prvič gre član skozi proces obdaritve zase, kasneje pa za mrtve. Proces obdaritve poteka tako, da gre član v garderobo in se preobleče v bel pončo, imenovan ščit, ki je odprt na obeh straneh. Glava, oči, nos, vrat, ramena, mednožje, noge in stopala so očiščena in blagoslovljena. Nato so roke postavljene na glavo člana, ki ga očistijo za grehe generacije. Nato izvršilec obdaritve vse odpelje v čakalno sobo, moški se usedejo na desno stran, ženske na levo. Pripravijo se za kino/gledališče/predstavo, v kateri sami postanejo del nje. Predstava je dramatizacija mormonske interpretacije o nastanku sveta, Adamu, izgnanstvu iz vrta in o božjem sporočilu Petra, Jakoba in Janeza. Tukaj člani odigrajo določene vloge in pridobijo novo znanje evangelija, gesel in simbolov, ki so potrebni za vstop v nebeško kraljestvo. Informacije so dandanes zunaj in vsakdo si lahko na internetu prebere, kaj se dogaja v templjih. Včasih je bilo strogo prepovedano govoriti o tem, sedaj je vse ovekovečeno.

9. Postmormonsko obdobje nekoč verujočih članov

John Dehlin

Jeremy Runnels

Mormonizem je ekstremno eksakten v definiranju in narekovanju pravilnosti. Prav zaradi tega večina članov po zapustitvi cerkve sporoča, da nekateri mehanizmi sedaj delujejo sami od sebe, kar je prej mormonizem onemogočal. Obstajajo celo centri za bivše mormone, ki pomagajo ljudem, da se čustveno okrepijo in intelektualno odprejo. Takšni so na primer centri ExMormon⁹, PostMormon¹⁰, LifeAfterMormonism¹¹. Tam se ljudje, ki so se znašli v podobnem položaju, med seboj pogovarjajo, delijo osebne zgodbe in nekateri celo pripravljajo načrt, kako institucijo mormonizma odpraviti.

Dva od takšnih ljudi sta Jeremy Runnels in John Dehlin. Jerremy Runnels je napisal famozno pismo, namenjeno voditeljem Cerkev, z naslovom CES Letter. V tem pismu je dobronamerno izpostavil vsa vprašanja v zvezi s cerkveno zgodovino (približno 120 strani), in kar je sledilo, je bil opomin pred njegovo izključitvijo iz cerkve in vabilo na zaslišanje v cerkvenih prostorih. To je bil precej velik šok, zato je pismo javno objavil leta 2013. Njegova poteza je precej razrahljala moč mormonske cerkve in potegnila veliko bivših mormonov, da so začeli delovati bolj složno.

⁹ Spletna stran www.exmormon.org.

¹⁰ Spletna stran www.postmormon.org.

¹¹ Spletna stran www.lifeaftermormonism.net.

Tudi John Dehlin je eden od takšnih posameznikov. Njegove oddaje so precej priljubljene za osebe, ki so imele stik z mormonizmom. Ko sta se John Dehlin in Jerremy Runnels združila, je v Utahu nastala prava drama, saj je sporočilo prišlo do samega vodstva institucije. Jerremy Runnels je bil leta 2016 izključen iz mormonske cerkve, kar je dodatno podkrepilo dejstvo, da institucija ne podpira intelektualcev in reformatorjev. Več informacij glede tega lahko najdemo na spletni strani <https://cesletter.org>. Takšne poteze pogumnih ljudi, ki s častjo obelodanijo informacije, ki jih institucija prikriva, so razlog, zakaj članstvo upada in dokaz, da je mormonska institucija kot ladja Titanik, ki tone.

Sledi izpoved članov, imena so spremenjena zaradi zaščite identitete:

Dragoslav Hadžić, 31 let, Celje:

»Cerkev mi je predstavljala veliko luč in upanje v življenju. V skupnost sem vstopil, ko sem iskal odgovore na življenjska vprašanja. Sprva sem močno verjel v doktrino, izpolnjeval zapovedi, širil evangelij svojim znancem. Pri 20 letih sem šel na misijon in si 2 leti neomajno želel razsvetliti ljudi in jih pripeljati na pravo pot. Nekatere sem celo krstil. Ko sem odkril informacije o nastanku cerkve in da je bilo vse laž, sem svojo dobronamerno željo, da pomagam drugim, preusmeril v to, da ljudem povem, kaj mormonska institucija pravzaprav je. Na začetku sem imel strah, nato pa je prišel občutek zadoščenja. Resnica je rešila moje življenje, saj sem bil ujet v monotone prakse mormonskih ritualov, proti katerim sem se odločno obrnil in naredil veliko škode v mormonski veji v Celju. Članstvo je upadlo za 60 % in vsake toliko časa grem v mormonski center pogledat, če so nove »ovce« tam, da jim iz osebne izkušnje povem, da je cerkev absolutna laž.«

Peter Klepar, 31 let, Celje:

»Plačeval sem desetino 10 let, bil tipičen mormonski deček, bela srajca, kravata, bel nasmeh. Vse to se je končalo, ko sem ugotovil, da je Joseph Smith poročal žene tujih mož, nekatere celo mlajše od 15 let. Zgrozilo me je dejstvo, da se o tem na sestankih sploh ne govori. Lekcije so bile monotone in nisem več mogel zdržati. Poslal sem pismo, da želim izstopiti. Misijonarji so me še vedno klicali in vabili na sestanke, da je »še vedno upanje zame«, večkrat sem se celo znašel v besednih bojih z njimi. Na koncu sem jim zagrozil, da bom, če bodo prihajali na moja vrata, poklical policijo in da bodo deportirani nazaj v Ameriko, če pa to ne bo zadostovalo, da bom zlomil prostor

njihovega bivanja, da jim dam vedeti, kakšen je občutek, ko se nekemu vsiljuje božja resnica. Po tem niso več prihajali na moja vrata.«

Svetlana Hribar, 32 let, Ljubljana:

»S sestrami sem imela lep odnos. Na začetku so mi bile prijateljice, zavzemale smo se za to, da postanemo častne mladenke, vendar se je stvar zakomplicirala, ko sem stopila v zvezo s svojim fantom. Po mormonski doktrini je prepovedano imeti spolne odnose pred poroko in predpogoj je poroka v templju. Moj fant ni bil član cerkve in nisem se mu bila pripravljena odreči samo zato, ker ni mormon. Sprva sem se še udeleževala sestankov in imela zvezo z njim, vendar sem se počutila nevredno. Morala sem se odločiti med fantom in cerkvijo. Začela sem podrobneje preučevati evangelij, moliti za odgovor. Narava je premagala cerkveno dominacijo in ugotovila sem, da je seks lepa stvar med dvema človekoma, ki se ljubita. Ljubezen je premagala zlobo, ki je hotela, da zgradim vse svoje življenje okoli cerkve.«

Radovan Schiffman, 40 let, Ljubljana:

»V cerkvi sem imel visok položaj. Bil sem učitelj, opravljal sem celo delo v templjih in vstopal v intelektualne boje z ljudmi, ki so grdo govorili o cerkvi. Bolj kot sem čez čas bral in preučeval spise o cerkvi, da jo branim, je resnica začela govoriti namesto mene. Ugotovil sem, da sem bil prevaran. Zapadel sem v depresijo, ki je trajala več let. Bila je tako lepa laž in ko sem odprl oči, je bilo hudo. Vse je postalo jasno. Moj zadnji govor v cerkvi je bil šokanten, saj sem javno, pred vsemi člani, ki so bili tam, izrekel, da vem, da cerkev ni resnična. Takrat je bil moj zadnji stik z mormonizmom. Ko sem to storil, je moja vest postala čista.«

10. Center misijonarskega treninga

Centri misijonarskega treninga so prostori, kjer poteka urjenje individuuma za čim bolj uspešno prodajanje mormonske ideologije ljudem na področju, kamor bo poslan na mormonski misijon. Glavni štab se nahaja v Provu, Utahu, ZDA, v delu Univerze Brigham Younga. Ostali centri se nahajajo v Argentini, Braziliji, Kolumbiji, Čilu, Gani, Gvatemali, Novi Zelandiji, Peruju, južni Afriki, Španiji, Dominikanski Republiki in v Angliji. Trening traja od 3 do 12 tednov, sam misijon pa 2 leti za moške in 18 mesecev za ženske.

V centru se bodoči misijonarji učijo o kulturi, zgodovini, običajih, jeziku države, kamor bodo poslani. Učijo se tudi pravilnega obnašanja, kako se rokovati, kako navezati očesni stik, metode približevanja ljudem in konkretne informacije o članih, ki so v državi, kamor bodo poslani. Učijo se njihovih biografij (informacije dobijo od misijonarjev, ki so se vrnili z misijona) z razlogom, da ugotovijo, kaj jih je pritegnilo k mormonizmu, da lahko zavzamejo adekvatno metodo prijatelja. Precej ljudi poroča, da so se k mormonizmu pridružili zaradi določenega misijonarja. To je tudi načrt, saj je ovitek, v katerem pride mormonizem, magnet za ljudi, ki iščejo luč. Tako se tudi predstavlja mormonizem: to so ljudje v belem, v svetlem, izgledajo angelsko in so vzorni državljani.

Ko raziskovalec mormonizma vidi urejenega mladega človeka, kako elokventno govori, se obnaša, zagovarja asketsko družinsko življenje brez kletvic in narkotičnih substanc, je večja verjetnost, da bo prejel potrditev od Boga, da je Cerkev resnična. Obstajajo profesionalni sociologi kulture, oglaševalci, ki neprestano razvijajo paket mormonizma, ga prilagajajo točno določenim družbenim strukturam in takšen model, ki je danes – bela srajca, kravata, urejen nasmeh, točno določen očesni pogled in besede, ki se uporabijo, je načrtno ustvarjen »trademark«, ki se je izkazal za najbolj uspešno trženje mormonske ideologije. Nekateri ljudje v državah, kamor so misijonarji poslani, se pridružijo cerkvi izključno zaradi družbeno-ekonomskih razlogov.

V Sloveniji je cerkev precej privlačna za politično desno usmerjene individuume, nekateri gredo celo tako daleč, da enačijo strukturo mormonske organizacije s strukturo delovanja hierarhije nacizma v nekdanji Nemčiji. V njej vidijo varen prostor, kamor se lahko skrijejo pred »južnjaki in njihovo kulturo« in znotraj same organizacije

razvijajo sterilnost (obliko čistosti), ki je »superiorna južnjakom«. Večina misijonarjev je mlajša od 25 let, z izjemo starejših parov.

Služi se v dvojicah, sestra s sestro, brat z bratom in pri starejših parih mož z ženo. Na samem misijonu veljajo kodeksi pravil, s katerimi se misijonar strinja, preden prične z misijonom. Dan se začne ob 6.30 zjutraj, vsak dan se preučujejo mormonske knjige, higiena je prioriteta, opravljajo se dobrodelna dela in interakcija z ljudmi je v večini primerov zaradi mormonskega interesa. Izjema so prosti dnevi, ko se skupinsko, z ostalimi mormoni, v glavnem obiskujejo znamenitosti države.

Misijonar, ki na misijonu čuti stisko, preneha verjeti v ideologijo, je v precejšnji zagati, saj ga pravila držijo pod kontrolo in zato ne more popolnoma uživati v novi državi, razen če prekine misijon in začne delovati zunaj cerkve na določenem prostoru. Za mnoge tradicionalne mormonske družine je velika sramota, če njihov otrok predčasno preneha z misijonom, zato mnogi od njih zaradi tega razloga zdržijo do konca. Misijon individuum plača sam sebi, Cerkev redko kdaj misijonarju plača celoten misijon. Psihologija misijonarjev je različna in vsak gre na svoj način skozi obdobje misijona. Ljubezenski odnosi niso v pravilniku, zato je veliko poročanja o skrivanju, ščitenju individuum, saj je predsednik misijona za mnoge misijonarje vsevidno oko, čeprav je spolnost izključno stvar individuum. Po prenehanju misijona mnogi mormoni poročajo, da se jim razvije prilagoditvena motnja. Ker je bilo življenje na misijonu tako urejeno, disciplinirano in neverjetno, jih vrnitev nazaj, v realne družbene strukture, večkrat prestraši. Nekateri najdejo zatočišče v takojšnji mormonski poroki, nekateri v nadaljnjem poučevanju mormonizma, nihče pa na to izkušnjo ne ostane imun. Večini pomaga, da se popolnoma distancira od mormonizma in začne samostojno graditi življenje zunaj te ideologije.

Mormonski misijonarji¹²

¹² Vir fotografije: <https://www.mormonnewsroom.org/topic/missionary-program>, 11. 12. 2018.

11. Zaključek

V diplomski nalogi sem predstavil dokaze, ki potrjujejo neresničnost mormonizma. Pri tem sem se zanašal na samo mormonsko literaturo, ki je kontradiktorna in na dolgi rok ne zdrži. Zanašal sem se tudi na strokovne vire sociologije religije, in sicer zakaj sploh pride do pojavov spreminjanja ideologije znotraj religijskih institucij. Opisal sem, v kakšnem habitusu 19. stoletja je nastal mormonizem in kako se je modificiral skozi zgodovino.

Verzija mormonizma, ki jo poznamo danes, je produkt mormonskih medijskih arhitektov, ki prilagajajo paket mormonizma za določene družbene razmere. Cerkev deluje kot korporacija in parazitski organizem, ki izkorišča vero individuumov in psihološko, razen discipline, je kot rak, ki izda čast bratstva in sestrstva znotraj organizacije v zameno za *lažni sijaj*. Cerkev deluje politično, zagovarja desničarsko ideologijo in deluje skladno z oblastmi Združenih držav Amerike. Mormonski predsedniški kandidat Mitt Romney je bil eden večjih poskusov infiltracije mormonizma v vlado.

Joseph Smith in prvi mormonski pionirji so prakticirali poligamijo, romali iz kraja v kraj, dokler se večina ni nastanila v Utahu, kjer so čez čas v 50. letih pod okriljem vodje Davida O. McKaya spremenili svojo podobo bradatih poligamnih moških v obrite, urejene, vzorne ameriške državljanke in zaradi tega doživeli eksponentno rast. Vse do pojava interneta, ki je obelodanil informacije o mormonizmu, raziskovalci niso imeli drugih virov kot pričevanj misijonarjev in določenih knjig akademikov, ki so se specializirali na to temo, vendar so se informacije zunaj Združenih držav Amerike težko pridobile.

S pojavom različnih forumov na internetu so se pojavile zgodbe razočaranih članov in njihova svarila o resničnosti mormonizma. Sam sem imel izkušnjo interakcij z mormoni v mestu, kjer sem odraščal, v Celju. Spoznal sem institucijo od zunaj in znotraj. Slišal sem zgodbe vernih in potem razočaranih članov in jih tudi umestil v diplomsko nalogo. Fenomen preučevanja mormonizma me je pritegnil, saj sem želel spoznati, kako daleč je nekdo pripravljen zagovarjati destruktivno laž in jo pakirati v absolutno dobro, in kako se lahko takšni fanatičnosti vpelje razum. Vse, kar je napisano v diplomski nalogi, so pravilna dejstva, podana s teoretičnega in praktičnega vidika. Pri preučevanju mormonskih spisov in plagiatiziranih tekstov sem

uporabil metodo diskurzivne analize, pri opisovanju mormonskega habitusa pa metodo sociologije vsakdanjega življenja. Cerkev se uradno imenuje Cerkev Jezusa Kristusa in verjame v odkupno daritev Jezusa Kristusa, dasiravno arhaično ahistorično.

12. Viri

Strokovna literatura

- Ban, Tina. 2011. *Novodobniška duhovnost*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Barker, Eileen. 1989. *New religious movements*. London: Unipub.
- Bartz, Wilhelm. 1970. *Sekte danas*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost.
- Bushman, Richard Lyman. 2008. *Mormonism: a very short introduction*. New York: Oxford University Press.
- Flere, Sergej; Kerševan, Marko. 1995. *Religija in sodobna družba*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Goričar, Jože. 1980. *Temelji obče sociologije*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Hamilton, Malcolm B. 1995. *The sociology of religion*. London: Palgrave Macmillan.
- Haralambos, Holborn. 2001. *Sociologija – Teme in pogledi*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Niebuhr, Helmut Richard. 1929. *The Social Sources of Denominationalism*. New York: Henry Holt and Co.
- Runnels, Jeremy. 2017. *CES letter. My Search for Answers to my Mormon Doubts*. Utah: CES letter foundation.
- Wikipedia. 2017. *Nevrolingvistično programiranje*, https://sl.m.wikipedia.org/wiki/Nevrolingvisti%C4%8Dno_programiranje, 11. 12. 2018.

Mormonska literatura

- (Brez avtorja.) 1835. *The Pearl of Great Price*. Salt Lake City, Utah: The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints.
- (Brez avtorja.) 1835. *Doctrine and Covenants*. Salt Lake City, Utah: The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints.
- (Brez avtorja.) 1842. *The Articles of Faith*. The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints.

(Brez avtorja.) 1992. *Gospel Principles*. The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints.

(Brez avtorja.) 2002. *Mormonova knjiga. Še ena zaveza Jezusa Kristusa*. Nemčija: Intellectual Reserve, Inc.

(Brez avtorja.) 2007. *Teachings of Presidents of the Church. Joseph Smith*. Salt Lake City, Utah: The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints.

4mormon.org. 2018. *Mormon Splinter Groups*, <http://www.4mormon.org/mormon-splinter-groups/>, 11. 12. 2018.

Fairmormon, <https://www.fairmormon.org/>, 11. 12. 2018

Flesher, Luna. 2005. *The BITE Model and Mormon Control*, <http://www.rationalrevelation.com/library/bite.html>, 11. 12. 2018.

LDS Living. *LDS Church Growth Slows to Its Lowest Level Since 1937, But Here's the Good News in That*, <http://www.ldsliving.com/LDS-Church-Growth-Slows-to-Its-Lowest-Level-Since-1937-But-Here-s-the-Good-News-in-That/s/81912>, 11. 12. 2018

Mormon Newsroom. *2016 Statistical Report for 2017 April Conference*, <https://www.mormonnewsroom.org/article/2016-statistical-report-2017-april-conference>, 11. 12. 2018.